

ODGOJNO-POPRAVNE USTANOVE ZA MALODOBNIKE U REPUBLICI SRPSKOJ

**Izvješće o otvaranju
Odgojno-popravnog
doma Tunjice**

veljača 2007. godine

**ODGOJNO-POPRAVNE
USTANOVE ZA MALODOBNIKE
U REPUBLICI SRPSKOJ**

**Izvješće o otvaranju
Odgojno-popravnog
doma Tunjice**

veljača 2007. godine

ODGOJNO-POPRAVNE USTANOVE ZA MALODOBNIKE U REPUBLICI SRPSKOJ

Izvešće o otvaranju Odgojno-popravnoga doma Tunjice
veljača 2007. godine

1. Uvod

Misija OESS-a u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu „Misija OESS-a“ ili „Misija“) pozdravlja početak rada Odgojno-popravnoga doma za malodobnike Tunjice. Ova odvojena zgrada za malodobne osobe u okviru Kazneno-popravnoga zavoda (KPZ) Tunjice kod Banjaluke, jedina je ustanova u Republici Srpskoj (RS) gdje se mogu uputiti malodobnici koji su u sukobu sa zakonom, a kojima je izrečena zavodska odgojna mjera.¹

Imajući na umu raniju praksu u Republici Srpskoj, ovo izvješće ukazuje na pozitivan utjecaj koji ustanova za malodobnike Tunjice može imati na učinkovitu rehabilitaciju malodobnih prijestupnika u okviru pravosudnoga i kazneno-popravnoga sustava, što predstavlja jedno od načela Nacionalne strategije protiv malodobničkoga prijestupništva iz srpnja 2006. godine. Izvješće isto tako ukazuje na preostale probleme glede postupanja prema malodobnicima u sukobu sa zakonom, i poštivanja njihovih temeljnih ljudskih prava, sukladno međunarodnim sporazumima i entitetskim zakonima.

2. Propisi koji uređuju lišavanje slobode malodobnih osoba

(a) Međunarodni standardi koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini

UN-ova Konvencija o pravima djeteta iz 1989. godine (u daljnjem tekstu „Konvencija“), pravno obvezujući međunarodni sporazum, jeste najvažniji međunarodni dokument koji uspostavlja minimalne standarde koji se odnose na sustav zaštite malodobnih prijestupnika općenito, i na lišavanje slobode malodobnih osoba posebno. Konvencija je procesom sukcesije postala obvezujuća za Bosnu i Hercegovinu 1. rujna 1993. godine. Članak 37 Konvencije propisuje zaštitu malodobnika od mučenja ili drugog okrutnoga, nehumanog, ili ponižavajućega postupanja ili kažnjavanja, smrtne kazne ili doživotnoga zatvora bez mogućnosti puštanja na slobodu, te od nezakonitoga ili proizvoljnog lišavanja slobode. Članak 37 stavak (b) Konvencije propisuje da lišavanje slobode malodobnih osoba treba biti sukladno zakonu, i da se koristi samo kao posljednja moguća mjera i to na najkraći mogući vremenski period.² Pored toga, ovaj članak određuje uvjete za hapšenje i lišavanje slobode malodobnika, uključujući pritvaranje, upućivanje u ustanovu i zatvaranje malodobnika.

¹ Problem malodobničkog prijestupništva uopće i, posebice, izvršenje odgojnih mjera koje predviđaju upućivanje malodobnika u ustanovu, istaknuti su u nekoliko studija koje su obavile i financirale organizacije: UNICEF, Save the Children UK, Soroš fondacija i Institucija ombudsmana RS. Ovim su studijama osmišljeni i položeni temelji za *Nacionalnu strategiju protiv malodobničkoga prijestupništva* iz srpnja 2006. godine.

² Ovo pravilo dalje je razrađeno u UN-ovim Pravilima za zaštitu malodobnika lišenih slobode (u daljnjem tekstu „Pravila za zaštitu malodobnika“), Dio I, pravila 1 i 2; i Minimalnim standardnim pravilima UN-a za uređenje malodobničkoga pravosuđa (u daljnjem tekstu „Pekinška pravila“), Dio III, pravilo 13.1.

Konvencija o pravima djeteta dopunjena je nizom posebnih rezolucija UN-a koje se odnose na sustav zaštite malodobnih prijestupnika. Ova pravila i smjernice, iako pravno neobvezujućeg karaktera, neophodni su za tumačenje Konvencije i rješavanje pitanja zaštite malodobnih prijestupnika na jedan sveobuhvatniji način. Najvažniji od ovih dokumenata jesu: UN-ova Pravila za zaštitu malodobnika lišenih slobode iz 1990. (u daljnjem tekstu „Pravila za zaštitu malodobnika“) i Minimalna standardna pravila UN-a za uređenje pravosuđa za malodobne prijestupnike iz 1985. godine („Pekinška pravila“). Još jedan bitan dokument jesu Minimalna standardna pravila za postupanje sa zatvorenicima iz 1957. godine, prvi međunarodni dokument, kojim je uvedeno načelo odvajanja malodobnika od punoljetnih zatvorenika.

Slijedeći standardi koji se odnose na lišavanje slobode malodobnih osoba od posebnoga su značaja za rad Odgojno-popravnoga doma Tunjice:

- Malodobnici koji su lišeni slobode moraju biti odvojeni od punoljetnih osoba, osim ako suprotno nije u njihovome najboljem interesu.³ Ovo se odnosi na odvajanje malodobnika od punoljetnih muškaraca, kao i na odvajanje malodobnica od punoljetnih žena.⁴
- Usluge i pogodnosti na raspolaganju malodobnicima lišenim slobode moraju ispunjavati sve uvjete za zaštitu zdravlja i poštivanje ljudskoga dostojanstva. Ovo se, između ostaloga, odnosi i na fizičku sredinu i smještaj.⁵
- Malodobnicima koji su lišeni slobode moraju biti osigurani uvjeti za obrazovanje. Obrazovni proces treba se u najvećoj mogućoj mjeri odvijati izvan zavoda u koji su smješteni, a sukladno programima pedagoških ustanova u BiH. Malodobnicima također mora biti zajamčeno pravo na strukovno osposobljavanje.⁶
- Malodobnici moraju imati mogućnost za obavljanje radne aktivnosti uz adekvatnu nadoknadu.⁷
- Malodobnici imaju pravo na adekvatnu zdravstvenu zaštitu, i preventivnu i sekundarnu. Ovdje spadaju i specijalistički programi za prevenciju narkomanije i psihosocijalno savjetovanje.⁸
- Malodobnici imaju pravo na redovite kontakte sa članovima obitelji i predstavnicima šire društvene zajednice, kroz, između ostaloga, češće posjete, prijepisku i korištenje sredstava komunikacije.⁹

(b) Zakoni Republike Srpske

Većina međunarodnih minimalnih standarda iz ove oblasti ugrađena je u odredbe propisa Republike Srpske. Odredbe domaćih propisa omogućavaju sudu da malodobnika uputi u neku ustanovu za malodobnike i, izuzetno, odredi u pritvor u tijeku pripremnoga postupka i tijekom cijeloga glavnog pretresa. Osim odgojnih mjera koje podrazumijevaju upućivanje

³ Članak 37, stavak (c) UN-ove Konvencije o pravima djeteta (u daljnjem tekstu: „Konvencija“); Dio IV C, pravilo 29 Pravila za zaštitu malodobnika; pravila 13.4 i 26.3. Pekinških pravila.

⁴ Pored toga, tu se dalje navodi: „Mlade prijestupnice koje su smještene u zavod zaslužuju posebnu pozornost glede njihovih osobnih potreba i problema. Njima, ni na koji način, neće biti posvećeno manje skrbi, zaštite, pomoći, liječenja i nastavnih aktivnosti, nego mladim prijestupnicima“, Pekinška pravila, pravilo 26.4.

⁵ Članak 37, stavak (c) Konvencije; Dio IV D, pravila 30-37 Pravila za zaštitu malodobnika; pravila 13.5 i 26.2. Pekinških pravila.

⁶ Pravila za zaštitu malodobnika Dio IV D, pravila 38-46; pravila 26.1 i 26.6 Pekinških pravila.

⁷ Pravila za zaštitu malodobnika Dio IV D, pravila 43-46.

⁸ Članak 37, stavak (c) Konvencije; Pravila za zaštitu malodobnika Dio IV H, pravila 49-55, Dio V pravilo 81.

⁹ Članak 37, stavak (c) Konvencije; Pravila za zaštitu malodobnika Dio IV I, pravila 60-62; pravilo 26.5 Pekinških pravila.

malodobnog prijestupnika u ustanovu zatvorenoga tipa (zavodske mjere),¹⁰ sud može izreći i kaznu maloljetničkog zatvora malodobnicima koji su počinili neko od nabrojanih krivičnih djela a imaju 16 i više godina.¹¹ Međutim, zakoni RS propisuju određena jamstva za zaštitu malodobnika kako bi se omogućilo poštivanje navedenih međunarodnih standarda u slučajevima lišavanja slobode:

- Malodobnici moraju biti zatvoreni ili smješteni u posebne ustanove za malodobnike ili posebne odjele za malodobnike u okviru kazneno-popravnih zavoda, odvojene od odjela za punoljetne osobe.¹²
- Sud može izreći zavodske mjere koje podrazumijevaju smještaj malodobnika u specijalizirane ustanove za malodobnike (odgojnu ustanovu, odgojno-popravni dom ili drugu ustanovu za osposobljavanje).¹³ Odgojne mjere izriču se tako da se malodobnik ne oglašava krivim.¹⁴
- Pritvor se može odrediti samo u izuzetnim okolnostima i mora biti sveden na najkraće moguće vrijeme; pritvor ne može trajati duže od 30 dana. Vijeće za malodobnike mora preispitati potrebu za pritvorom svakih deset dana; vijeće za malodobnike može produžiti pritvor za još dva mjeseca ako postoje zakonom propisane osnove za produženje; nakon okončanja pripremnoga postupka, pritvor može trajati još najviše šest mjeseci; nakon produženja, odluka o pritvoru mora biti preispitivana najmanje svakoga mjeseca.¹⁵
- Krivične sankcije prema malodobnicima i odgojne mjere prevashodno imaju za cilj odgoj, preodgoj i pravilan razvitak malodobnika, kao i spriječavanje vršenja krivičnih djela u budućnosti.¹⁶
- Ustanova malodobnicima mora osigurati uvjete za stjecanje općega i strukovnog obrazovanja.¹⁷
- Ako obrazovanje ne može biti organizirano u ustanovi, malodobnici mogu nastavu pohađati izvan ustanove.¹⁸ Malodobnik ima pravo na 30 dana odmora godišnje, koji provodi izvan ustanove.¹⁹

¹⁰ Sudije za malodobnike mogu izreći odgojne *preporuke* kao što su lično izvinjenje oštećenom, naknada štete oštećenom itd., članak 67 Kaznenog zakona RS (KZ RS), *Službeni glasnik RS* br. 49/03 i 108/04, ili odgojne *mjere*. Tri vrste odgojnih mjera jesu: (1) disciplinske mjere, kao što su sudski ukor ili upućivanje u disciplinski centar za malodobnike (članak 73, 74 KZ RS); (2) mjere pojačanog nadzora od strane roditelja ili tijela socijalne skrbi, itd. (članak 75-78 KZ RS); i (3) zavodske mjere: zatvaranje u odgojnu ustanovu, odgojno-popravni dom ili drugu ustanovu za osposobljavanje (članak 79, 80, 81 KZ RS). Vidi isto članak 363; članak 364 u svezi sa člankom 189.1(a)-(c); članak 372 Zakona o kaznenom postupku RS (ZKP RS), *Službeni glasnik RS* br. 50/03 i 111/04, članak 267 Zakona o izvršenju kaznenih sankcija RS, *Službeni glasnik RS* br. 64/01, 17. prosinca 2001.

¹¹ Članak 69, stavak 1 i članak 69, stavak 2, članci 87 i 88 KZ RS.

¹² Članak 365 stavak 1 KZ RS, članak 14, stavak 4, članci 200-205 Zakona o izvršenju kaznenih sankcija RS.

¹³ Članci 79, 80 i 81 KZ RS.

¹⁴ Članak 374, stavak 3 KZ RS.

¹⁵ Članak 364, stavak 4 ZKP RS; pogledati *Komentare novoga ZKP BiH*, koje je objavilo Vijeće Europe i Europsko povjerenstvo 2005. godine, str. 897. o odgovarajućem članaku 358, stavak 4 ZKP BiH.

¹⁶ Članak 66, stavak (b) i 70 KZ RS, također pogledati glede izvršenja odgojnih mjera, članak 238 Zakona o izvršenju kaznenih sankcija RS.

¹⁷ Članak 238, stavak 3 Zakona o izvršenju kaznenih sankcija RS.

¹⁸ Članak 270 Zakona o izvršenju kaznenih sankcija RS.

¹⁹ Članak 274 Zakona o izvršenju kaznenih sankcija RS.

3. Situacija u Republici Srpskoj – prije i poslije otvaranja Odgojno-popravnoga doma Tunjice

Glede stalnoga odlaganja početka rada Odgojno-popravnoga doma Tunjice kao funkcionalnoga odgojno-popravnoga doma za malodobnike (u daljnjem tekstu: „odgojno-popravni dom“), pravosuđe u Republici Srpskoj je, sve do listopada 2006. godine, u manjem obimu primjenjivalo mjere koje su zahtijevale smještaj malodobnika u ustanovu. Umjesto toga, kao što to pokazuje istraživanje koje je provela Misija OESS-a krajem 2005. godine, sucima su u RS za primjenu preostale odgojne mjere koje su manje prikladne za preodgoj malodobnih prijestupnika, tj. kazna maloljetničkog zatvora, koja se može izreći samo malodobnicima koji imaju 16 godina ili više, ili odgojne mjere pojačanoga nadzora roditelja ili tijela socijalne skrbi.²⁰ Kada su zavodske odgojne mjere bile određene, nadležna tijela ih, opet, nisu mogla provesti. Povrh toga, malodobni prijestupnici, koji također imaju i pravo biti odvojeni od punoljetnih prijestupnika, držani su u uvjetima suprotno zakonu.

Tako je u predmetu koji je pratila Misija OESS-a malodobnik proveo skoro dvije i pol godine zajedno sa punoljetnim osuđennicima u kazneno-popravnim zavodima za punoljetne osobe.²¹ Ove ustanove nisu mogle malodobniku omogućiti tretman kakav propisuju međunarodni standardi i domaći zakoni (prije svega, odvajanje od punoljetnih osoba, nastavno-odgojne programe) zbog nedostatka odgovarajućega prostora, kvalificiranoga osoblja i nedostatka nastavno-odgojnih programa pomoću kojih bi, na učinkovit i zakonom propisan način, bile provedene donesene odluke.²² Uvjeti i službe koji su postojali u tim ustanovama nisu bili adekvatni za zaštitu malodobnika i postizanje svrhe izrečene odgojne mjere, što podrazumijeva odgoj, preodgoj i pravilan razvitak malodobnika, sa ciljem da se spriječii malodobnik da ubuduće vrši krivična djela.²³

Od početka rada Odgojno-popravnoga doma Tunjice u listopadu 2006. godine do danas, sudovi su tamo uputili nekoliko malodobnika. Uprava je Kazneno-popravnoga zavoda u Banjaluci uposlila stručno osoblje, koje prolazi kroz daljnju stručnu izobrazbu; opremila je jednu kuću koja se nalazi izvan zidova, ali u okviru kompleksa KPZ Tunjice, koja može primiti 20 malodobnika. Trenutačno se pregovara s upravom škole koja se nalazi u blizini odgojno-popravnoga doma, tako da ovi malodobnici mogu pohađati školu izvan odgojno-popravnoga doma. Međutim, činjenica da je uprava odgojno-popravnoga doma dio uprave kazneno-popravnog zavoda ima utjecaja na upravljanje obiju ustanova, za koje je najbolje da ostanu odvojene.

²⁰ Pojačani nadzor podrazumijeva napatke suda o određenim dužnostima pri nadziranju školovanja i ponašanja malodobnika, čl. 75 i 77 KZ RS.

²¹ Sedam mjeseci u pritvoru i skoro dvije godine u kazneno-popravnom zavodu na izvršenju odgojne mjere „upućivanja u odgojno-popravni dom“.

²² Misija OESS-a uvažava da je uprava KPZ Tunjice učinila znatan napor da ovom malodobniku osigura bolje uvjete življenja, tako što ga je smjestila u prostoriju u kojoj je smješten televizor a koja se ne zaključava, zajedno sa još jednim malodobnikom, nije mu ograničavala slobodu kretanja u zavodu i omogućila mu da završi osnovni i dio stručnoga obrazovanja.

²³ Misija je OESS-a nedavno dobila informaciju u tijeku svojega programa praćenja sudskih postupaka, prema kojoj je novi postupak pokrenut protiv istog mlađega punoljetnika, koji se tereti za dvije teške krađe koje je počinio nakon puštanja iz KPZ Tunjice-Banjaluka. Optužnica mu nije mogla biti uručena jer se on, navodno, nalazi u Kazneno-popravnom zavodu Zenica.

Misija OESS-a zabrinuta je glede toga što se odgojno-popravni dom nalazi u neposrednoj blizini Kazneno-popravnoga zavoda Tunjice, zatvora Banjaluka. Iako su fizički odvojeni, na odgojno-popravni dom će i malodobnici i društvo gledati kao na dio zatvora,²⁴ što neopravdano stigmatizira malodobnike koji nisu oglašeni krivima i što može negativno utjecati na njihov preodgoj i uključivanje u društvo. Drugo pitanje koje izaziva zabrinutost jeste kontakt malodobnika sa punoljetnim osuđennicima, na primjer kada rade na istome mjestu. Pored toga, nepostojanje podzakonskih akata i naputaka koje treba donijeti Ministarstvo pravde pobuđuje izvjesne dileme glede ispravnoga funkcioniranja ove ustanove. Konačno, usprkos činjenici da brojne sudačke odluke čekaju na izvršenje u Tunjicama,²⁵ do kraja je 2006. godine samo nekoliko malodobnika poslato u Tunjice na izvršavanje izrečene mjere. Postojanje mogućnosti da su neki od malodobnika zapravo smješteni u kazneno-popravne zavode zajedno sa punoljetnim osobama predstavlja zabrinjavajući podatak za Misiju OESS-a.

²⁴ Ovakvo doživljavanje doma kao zatvora već se odrazilo u izvješćivanju medija o njegovome otvaranju u naslovu novinskog članka u Euroblicu od 18. rujna 2006. godine: „Škola iza rešetaka – Uskoro se otvara zatvor za malodobnike u RS”.

²⁵ Prema riječima ombudsmana RS, u 2003. godini su donesene 22 odluke u kojima se izriču „mjere upućivanja u odgojno-popravni dom”, a koje čekaju na izvršenje u Tunjicama, „Posebno izvješće o izvršenju opdgoinih preporuka, odgojnih mjera i krivičnih sankcija izrečenim malodobnicima”, br. 1333/05, Banjaluka, svibnja 2005. godine.

4. Zaključci i preporuke

Donedavno nisu mogle biti izvršavane mjere koje su propisane zakonom zbog nepostojanja odgojno-popravnih ustanova za malodobnike. Kao posljedica toga, suci nisu bili u mogućnosti koristiti pun spektrom opcija neophodnih da mjere izrečene malodobnicima budu na odgovarajući način odmjerene i sukladne međunarodnim standardima i domaćim zakonima. Izvršenje odgojnih mjera u ustanovama u kojima malodobnici nemaju odgovarajuću pažnju, te odgojni ili nastavni program, a koji imaju česte kontakte s punoljetnim osobama, u suprotnosti je i s međunarodnim standardima i s domaćim zakonima. To svakako ne pridonosi osposobljavanju, odnosno resocijalizaciji i preodgoju malodobnika, i može čak imati i suprotan učinak.

S otvaranjem Odgojno-popravnoga doma za malodobnike Tunjice, ova situacija može biti ublažena ako se ovom ustanovom bude upravljalo sukladno međunarodnim standardima, ali i domaćim zakonima, kao što je navedeno u ovome izvješću. Najvažnije je da Vlada RS treba nastaviti sa davanjem prioriteta ovoj ustanovi, usvoji potrebne podzakonske akte i napatke, te da ustanovu vodi potpuno odvojeno od kazneno-popravnog zavoda, i u smislu uprave, i u smislu proračuna. Tijela u čijoj je nadležnosti odgojno-popravni dom malodobnicima trebaju osigurati obrazovanje i spriječiti njihove kontakte sa punoljetnim osuđenima.

Premda Misija OESS-a pozdravlja početak rada Odgojno-popravnoga doma za malodobnike Tunjice, mora se naglasiti kako se ustanova za izvršenje zavodskih odgojnih mjera ne treba nalaziti u blizini kazneno-popravnih zavoda, jer ova situacija može nepovoljno utjecati na svrhu odgojnih mjera. Pored toga, postoji dokazana potreba za osnivanjem ustanova za izdržavanje kazni maloljetničkoga zatvora i mjera pritvora, što do sada nije riješeno na adekvatan način. Kako bi bila stvorena jasna razlika između maloljetničkoga zatvora za one koji su oglašeni krivima i popravnoga doma za one za kojima nije izrečena osuđujuća presuda, ovu postojeću ustanovu u okviru KPZ Tunjice-Banja Luka treba pretvoriti u ustanovu za izvršenje kazni maloljetničkog zatvora i pritvora, a popravni dom treba postupno preseliti na prikladniju lokaciju.²⁶

²⁶ Obratiti pozornost na to da je gospodin Boško Đukić, pomoćnik ministra pravde RS, izjavio za BL LIVE 29. rujna 2006. godine da „...nije najsretnije rješenje da se ove dvije ustanove nalaze jedna pored druge, zbog mogućega negativnog utjecaja punoljetnih osuđenika na malodobnike...” Na web stranici: http://www.banjalukalive.com/Banjaluka/Banjaluka/Otvoren_popravni_dom_za_malodobnike_200609292290/. Stranica je posljednji put posjećena 15. prosinca 2006. godine.

Preporuke

Vladi Republike Srpske:

- osigurati financijska sredstva i stvoriti administrativne uvjete potrebne za daljnji rad odgojno-popravnoga doma Tunjice, kao funkcionalne ustanove za izvršenje zavodskih odgojnih mjera;
- iznaći rješenje za smještaj malodobnih prijestupnika ženskoga spola u sličan dom.

Ministarstvu pravde RS i upravi Kazнено-popravnoga zavoda u Banjaluci:

- omogućiti osnovno i srednje obrazovanje malodobnim prijestupnicima sukladno važećim propisima iz oblasti obrazovanja, ako je moguće izvan ustanove ili da omogućiti pohađanje nastave u okviru ustanove. Malodobnim prijestupnicima koji nisu završili osnovnu školu, treba omogućiti završetak osnovnog obrazovanja.
- Pripremiti odgojne programe za malodobne prijestupnike koji odgovaraju postizanju svrhe odgojnih mjera, a posebice osposobljavanju malodobnika i spriječavanju vršenja krivičnih djela u budućnosti;
- osigurati malodobnicima zdravstvenu zaštitu, programe za prevenciju narkomanije i psihosocijalno savjetovanje;
- upravu odgojno-popravnog doma za malodobnike u potpunosti odvojiti od uprave KPZ Tunjice-Banjaluka;
- privremeno koristiti odgojno-popravni dom i za pritvor malodobnika, dok se ne iznađe drugo rješenje za zakonito pritvaranje malodobnika, sukladno zakonima RS odvojeno od punoljetnih osoba;
- izraditi i usvojiti podzakonske akte i naputke potrebne za rad odgojno-popravnoga doma.

Sucima i vijećima za malodobnike:

- hitno donijeti rješenja o upućivanju u Tunjice malodobnika kojima je izrečena zavodska mjera, kako bi se započelo s izvršenjem ovih mjera;
- u Tunjice također upućivati malodobnike kojima je određen pritvor, strogo se pridržavajući načela da se pritvor određuje jedino ako je apsolutno neophodan.

Kazнено-popravnim zavodima RS i centrima za socijalni rad kao tijelima socijalne skrbi:

- sukladno *Zakonu o izvršenju kaznenih sankcija i sankcija izrečenih u prekršajnome postupku u Republici Srpskoj*, pokrenuti postupak kako bi se omogućilo da svi malodobnici kojima je izrečena odgojna mjera a koji se sada nalaze u kazнено-popravnom zavodu ili pritvoru za punoljetne osobe, odmah budu premiješteni u Tunjice.

Ministarstvu pravde RS kao mjeru srednjeročnog karaktera:

- osnovati odgovarajući odgojno-popravni dom za izvršenje odgojnih mjera – potpuno odvojenoga od infrastrukture i uprave kazнено-popravnih zavoda;
- kada se uspostavi odgovarajući odgojno-popravni dom za izvršenje odgojnih mjera, kao što je preporučeno, upotrijebiti odvojenu zgradu u blizini KPZ Tunjice-Banjaluka za izvršenje kazni maloljetničkoga zatvora.

